

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO GOSPODARSTVA

KLASA: 330-01/13-01/02
URBROJ: 526-04-01-02-02/2

SMJERNICE
za postupanje prilikom razmjene računa
u elektroničkom obliku primjenom EDI sustava

Zagreb, listopad 2013.

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. PRAVNA OSNOVA	4
3. RAZMJENA RAČUNA U ELEKTRONIČKOM OBLIKU PRIMJENOM EDI METODE	6
3.1 Suglasnost za prihvaćanje računa u elektroničkom obliku.....	6
3.2 Vjerodostojnost podrijetla računa u elektroničkom obliku	7
3.3 Cjelovitost sadržaja računa	7
3.4 Vjerodostojnost podrijetla i cjelovitost sadržaja računa tijekom prijenosa	8
3.5 Čitljivost računa u elektroničkom obliku	8
3.6 Vrijeme i adresa otpreme odnosno primitka računa u elektroničkom obliku	9
3.7 Obvezni elementi računa u elektroničkom obliku	9
3.8 Pohrana i čuvanje računa u elektroničkom obliku	10
4. ZAKLJUČAK.....	13
5. POJMOVNIK	15
6. PRILOZI	17

1. UVOD

Korištenje računa u elektroničkom obliku¹ u poslovanju važno je iz više razloga. Prije svega, troškovi njegove obrade znatno su manji u odnosu na troškove obrade računa na papiru. Dodatne uštede ostvaruju se digitalizacijom cjelokupnog procesa nabave i isporuke, kraćim rokovima obrade računa i ubrzanjem plaćanja, čime se smanjuju i troškovi kreditiranja. Račun u elektroničkom obliku omogućuje kvalitetnije upravljanje financijskim poslovanjem i njegov nadzor te općenito utječe na povećanje produktivnosti rada.

U svrhu poticanja šire primjene računa u elektroničkom obliku u poslovanju te posebice olakšavanja tumačenja odredbi pojedinih propisa, Ministarstvo gospodarstva pokrenulo je inicijativu izrade smjernica za postupanje prilikom razmjene računa u elektroničkom obliku primjenom EDI metode (u daljnjem tekstu: Smjernice).

Ove Smjernice su izrađene na temelju EU direktiva i važećih zakona te podzakonskih akata, posebice Zakona o porezu na dodanu vrijednost i EU Direktive Vijeća 2010/45, kroz suradnju predstavnika gospodarskog sektora i predstavnika tijela državne uprave, s ciljem da se pojasni kako se primjenom EDI metode za razmjenu računa u elektroničkom obliku osigurava:

- vjerodostojnost podrijetla,
- cjelovitost sadržaja,
- čitljivost računa.

Ovi zahtjevi mogu se osigurati pomoću slijedećih metoda:

1. korištenjem naprednog elektroničkog potpisa za osiguravanje vjerodostojnosti podrijetla računa, cjelovitosti sadržaja računa i čitljivosti računa.
2. putem elektroničke razmjene podataka (EDI), ako ugovor o razmjeni omogućuje korištenje postupaka kojima je zajamčena vjerodostojnost podrijetla računa, cjelovitost podataka odnosno sadržaja računa i čitljivost računa.
3. pomoću bilo koje metode poslovne kontrole koja omogućuje povezivanje računa sa isporukama dobara i usluga i drugim poslovnim dokumentima te provjeru vjerodostojnosti podrijetla i cjelovitosti sadržaja računa prema utvrđenim procesima izdavanja odnosno primanja računa.

Kako bi se račun smatrao računom u elektroničkom obliku treba biti izdan, ali i zaprimljen u bilo kojem elektroničkom formatu. To se odnosi na račune kao strukturirane poruke (npr. XML) ili druge vrste elektroničkih formata (npr. elektronička pošta s dokumentom u PDF formatu u prilogu ili faks primljen u elektroničkom formatu, a ne na papiru).

Računi u elektroničkom obliku mogu biti poslani i primljeni u jednom formatu, a zatim konvertirani u neki drugi format.²

Račun se smatra izdanim kada isporučitelj, treća osoba u ime isporučitelja ili kupac za račune koje sam izdaje, učini račun dostupnim tako da ga kupac može primiti. U slučaju računa u elektroničkom obliku račun se prenosi izravno kupcu putem elektroničke pošte ili

¹ Račun u elektroničkom obliku, elektronički račun ili e-račun

² Članak 161. stavak 6. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost

sigurne veze ili neizravno putem jednog ili više pružatelja usluga, ili je učinjen dostupnim i kupac mu može pristupiti preko web portala ili na neki drugi način.³

Računi izrađeni u elektroničkom obliku pomoću, na primjer, računovodstvenog softvera ili softvera za obradu riječi, poslani i zaprimljeni na papiru, ne smatraju se računima u elektroničkom obliku. Međutim, računi izrađeni na papiru, skenirani, poslani i zaprimljeni elektroničkom poštom mogu se smatrati računima u elektroničkom obliku, ako zadovoljavaju gore navedene zahtjeve za osiguravanjem vjerodostojnosti podrijetla, cjelovitost sadržaja i čitljivosti računa.⁴

Porezni obveznik je slobodan odabrati metodu kojom je moguće provesti i osigurati navedeno.

Ove Smjernice u daljnjem tekstu odnose se na razmjenu računa u elektroničkom obliku putem EDI metode.

EDI se definira kao elektronička razmjena podataka, komercijalnih i administrativnih, između dva računala korištenjem unaprijed dogovorenih strukturiranih poruka (EDI poruke).⁵

EDI metoda razmjene računa u elektroničkom obliku je razmjena dokumenata putem zaštićenog sustava, te podrazumijeva postojanje ugovora između strana koje razmjenjuju račun u elektroničkom obliku.

EDI metoda se također može koristiti i za razmjenu ostalih vrsta dokumenata odnosno poruka kao što su: narudžbenica, dostavnica, potvrda primitka, stanja skladišta i sl.

Za razmjenu e-računa nije obavezno da i drugi dokumenti budu u elektroničkom obliku.

Nositelj izrade ovih Smjernica za postupanje prilikom razmjene računa u elektroničkom obliku primjenom EDI sustava je Ministarstvo gospodarstva, u suradnji sa Ministarstvom financija – Poreznom upravom, Hrvatskim državnim arhivom i predstavnicima gospodarskog sektora.

2. PRAVNA OSNOVA

S obzirom da je Republika Hrvatska od 01. srpnja 2013. postala punopravnom članicom EU i na taj način dijelom Jedinog tržišta Europske unije, računi izdani u elektroničkom obliku moraju biti usklađeni sa EU direktivama.

Direktiva Vijeća 2010/45 od 13. srpnja 2010. godine, u članku 1. stavku 22., kojima se mijenjaju članci 232. i 233. Direktive Vijeća 2006/112/EZ, naglašava ravnopravnost metoda za izdavanje računa u elektroničkom obliku (e-računa), korištenja naprednog elektroničkog potpisa, EDI metode te bilo koje metode poslovne kontrole koja omogućuje povezivanje računa sa isporukama dobara i usluga.

Direktiva Vijeća EU 2010/45 od 13. srpnja 2010. godine, definira osnovne pojmove i pravila u razmjeni računa u elektroničkom obliku. Osobito je značajno slijedeće:

1. Računom se smatra i račun izdan i poslan u elektroničkom obliku ako postoji suglasnost primatelja za prihvrat takvog računa.⁶

³ Članak 161. stavak 8. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost

⁴ Članak 161. stavak 7. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost

⁵ Preporuka Komisije od 19. listopada 1994., koja se odnosi na pravne aspekte elektroničke razmjene podataka (94/820/EK)

2. Vjerodostojnost podrijetla, cjelovitost sadržaja i čitljivost računa mora se osigurati od trenutka izdavanja do kraja razdoblja za pohranu računa neovisno o tome je li račun izdan na papiru ili u elektroničkom obliku.⁷
3. Porezni obveznik obvezan je utvrditi na koji će način osigurati vjerodostojnost podrijetla, cjelovitost sadržaja i čitljivost računa. Navedeno se može ostvariti pomoću elektroničke razmjene podataka (EDI) ili naprednog elektroničkog potpisa ili bilo koje metode poslovne kontrole koja omogućuje povezivanje računa sa isporukama dobara i usluga.⁸

Izdavanje i razmjena računa u elektroničkom obliku (e-računa) u Republici Hrvatskoj uređeni su slijedećim nacionalnim zakonima i pravilnicima:

- Zakon o porezu na dodanu vrijednost (NN 73/13, 99/13-Rj. USRH),
- Pravilnik o porezu na dodanu vrijednost (NN 79/13, 85/13),
- Opći porezni zakon (NN 147/08, 18/11, 78/12, 136/12, 73/13),
- Zakon o računovodstvu (NN 109/07, 54/13),
- Zakon o elektroničkoj ispravi (NN 150/05),
- Zakon o elektroničkom potpisu (NN 10/02, 80/08),
- Zakon o elektroničkoj trgovini (NN 173/03, 67/08, 36/09, 130/11).

Posebno su važne odredbe članka 79. (koji propisuje obvezne elemente računa) i članka 80. Zakona o porezu na dodanu vrijednost i članka 161. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost.

Sukladno članku 80. stavak 1. Zakona o porezu na dodanu vrijednost računom se smatra račun izdan i poslan u elektroničkom obliku ako postoji suglasnost primatelja za prihvāt takvog računa.

Kod računa u elektroničkom obliku nužno je osigurati vjerodostojnost podrijetla, cjelovitost sadržaja i čitljivost računa i to od trenutka izdavanja do kraja razdoblja za pohranu računa neovisno o tome je li račun izdan na papiru ili u elektroničkom obliku. Navedeno je obvezan osigurati porezni obveznik koji obavlja isporuku, kao i porezni obveznik koji prima isporuku.⁹

Porezni obveznik obvezan je utvrditi na koji će način osigurati vjerodostojnost podrijetla, cjelovitost sadržaja i čitljivost računa.

Navedeno se može ostvariti pomoću elektroničke razmjene podataka (EDI) ili naprednog elektroničkog potpisa ili bilo koje metode poslovne kontrole koja omogućuje povezivanje računa sa isporukama dobara i usluga.¹⁰

Vjerodostojnost podrijetla se osigurava na način da se može nedvojbeno utvrditi identitet izdavatelja računa, a cjelovitost sadržaja podrazumijeva da sadržaj računa nije izmijenjen do

⁶ Članak 1.stavak 22. Direktive Vijeća 2010/45 kojima se mijenjaju članci 232. i 233. Direktive Vijeća 2006/112/EZ

⁷ Članak 1.stavak 22. Direktive Vijeća 2010/45 kojima se mijenjaju članci 232. i 233. Direktive Vijeća 2006/112/EZ

⁸ Članak 1.stavak 22. Direktive Vijeća 2010/45 kojima se mijenjaju članci 232. i 233. Direktive Vijeća 2006/112/EZ

⁹ Članak 161. stavak 3. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost

¹⁰ Članak 80. stavak 3. Zakona o porezu na dodanu vrijednost

kraja razdoblja za pohranu računa.¹¹ Kada se istom primatelju elektroničkim putem pošalje ili da na raspolaganje skupina računa, podaci koji su zajednički svim računima mogu se navesti samo jednom ako su za svaki račun dostupni svi podaci.¹²

Dio uputa i tumačenja gore navedenih zakona i podzakonskih akata može se pronaći i u dokumentu Porezne uprave : KLASA: 410-19/12-01/89, URBROJ: 513-07-21-01/12-7, od 29. listopada 2012. godine, objavljenom na mrežnim stranicama Ministarstva financija – Porezne uprave 19. prosinca 2012. godine, u onom dijelu u kojem Zakon o porezu na dodanu vrijednost (NN 73/13), koji se primjenjuje nakon pristupanja u EU, nije promijenjen.

3. RAZMJENA RAČUNA U ELEKTRONIČKOM OBLIKU PRIMJENOM EDI METODE

Da bi račun u elektroničkom obliku mogao biti ispostavljen EDI metodom za razmjenu računa, moraju u potpunosti biti ispunjeni svi slijedeći preduvjeti:

1. mora postojati izričito očitovana volja prihvaćanja računa u elektroničkom obliku, u pisanom ugovoru između stranaka koje razmjenjuju račun u elektroničkom obliku,
2. mora biti zajamčena vjerodostojnost podrijetla računa tako da primatelj računa može nedvojbeno utvrditi identitet izdavatelja računa. Na računu mora biti istaknuto ime i prezime ili neka druga prepoznatljiva oznaka osobe ovlaštene za izdavanje računa,
3. mora biti zajamčena cjelovitost sadržaja računa tako da tehnologija i postupci koji se koriste ne utječu na promjenu propisanog sadržaja računa,
4. vjerodostojnost podrijetla i cjelovitost sadržaja računa moraju biti očuvane tijekom prijenosa računa elektroničkim putem od izdavatelja do primatelja računa,
5. mora biti zajamčena čitljivost računa, odnosno vizualan i razumljiv prikaz računa na zaslonu računala ili drugih elektroničkih uređaja kao i na papiru,
6. moraju biti vidljivi vrijeme i adresa otpreme odnosno primitka tako ispostavljenog računa,
7. račun u elektroničkom obliku mora sadržavati sve obvezne elemente računa propisane Zakonom o porezu na dodanu vrijednost,
8. cjelovitost sadržaja, vjerodostojnost podrijetla i čitljivost računa moraju biti očuvani tijekom čitava razdoblja u kojem se račun mora čuvati.

Detaljna pojašnjenja gore navedenih preduvjeta nalaze se u narednim točkama.

3.1 Suglasnost za prihvaćanje računa u elektroničkom obliku

Prije ispostavljanja prvog računa u elektroničkom obliku primatelj računa mora dati suglasnost za primanje računa u elektroničkom obliku. Suglasnost za prihvaćanje računa u

¹¹ Članak 80. stavak 4. Zakona o porezu na dodanu vrijednost

¹² Članak 80. stavak 5. Zakona o porezu na dodanu vrijednost

elektroničkom obliku primatelj daje u pisanom obliku ili dogovorom o obradi ili plaćanjem primljenog računa.¹³

Suglasnost odnosno dogovor za razmjenu računa u elektroničkom obliku EDI metodom zainteresirane strane iskazuju u sporazumu (ugovoru) o elektroničkoj razmjeni podataka, kojim se utvrđuje način na koji će se osigurati vjerodostojnost podrijetla, cjelovitost sadržaja i čitljivost računa.

Tehnički aneks koji se prilaže uz EDI sporazum smatra se njegovim sastavnim dijelom.

Priloženi tehnički aneks određuje specifikacije koje su stranke dogovorile za određene tehničke i proceduralne zahtjeve kao i standarde poruka.

Prilog ovim Smjernicama čini predložak EDI sporazuma s njegovim bitnim dijelovima.

3.2 Vjerodostojnost podrijetla računa u elektroničkom obliku

Vjerodostojnost podrijetla osigurava se na način da se može nedvojbeno utvrditi identitet izdavatelja računa.

Isporučitelj mora moći potvrditi da je stvarno izdao račune ili da su oni izdani u njegovo ime, a porezni obveznik koji prima isporuku mora moći potvrditi da je primljeni račun od isporučitelja ili izdavatelja.¹⁴

E-računi ispostavljeni EDI metodom, koji udovoljavaju svim gore navedenim zahtjevima ne moraju biti potpisani naprednim elektroničkim potpisom no na računu u elektroničkom obliku treba istaknuti ime i prezime ili neku drugu prepoznatljivu oznaku osobe ovlaštene za izdavanje knjigovodstvene isprave odnosno računa sukladno članku 6. stavak 2. Zakona o računovodstvu.

Naime, prema ovoj odredbi knjigovodstvena isprava sastavljena kao elektronički zapis, umjesto potpisa osobe ovlaštene za zastupanje poduzetnika može sadržavati ime i prezime ili neku drugu prepoznatljivu oznaku osobe ovlaštene za izdavanje knjigovodstvene isprave. Izdavatelj računa u elektroničkom obliku internom odlukom određuje osobe ovlaštene za izdavanje računa te način na koji će se one označavati na računu u elektroničkom obliku.

3.3 Cjelovitost sadržaja računa

Cjelovitost sadržaja računa podrazumijeva da obvezni sadržaj računa utvrđen Zakonom o porezu na dodanu vrijednost i Pravilnikom o porezu na dodanu vrijednost ostaje nepromijenjen do kraja razdoblja za pohranu računa.

EDI metodom to se postiže:

- potpisom EDI ugovora,
- korištenjem sigurnih protokola za razmjenu podataka,
- pohranom dokumenata u trenutku pošiljanja i primanja računa.

Promjene formata poruka i podataka do kojih može doći trebaju se izvesti prema ugovorenim pravilima i u kontroliranom okruženju.

¹³ Članak 161. stavak 1. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost

¹⁴ Članak 161. stavak 9. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost

Nepromjenjivost sadržaja računa (cjelovitost sadržaja) ne odnosi se na format računa u elektroničkom obliku. Ako sadržaj računa nije izmijenjen, format sadržaja računa može se konvertirati u druge oblike.¹⁵ Npr. podaci se mogu primiti u jednom formatu (npr XML), a poslati u istom ili nekom drugom formatu (npr TXT), uz odgovarajuću konverziju formata tijekom razmjene računa u elektroničkom obliku.

Drugim riječima, prilikom konverzije tehnički dio konverzije ne smije utjecati na zakonom propisane elemente računa u elektroničkom obliku. Propisani elementi računa u elektroničkom obliku moraju ostati nepromijenjeni od početka do kraja procesa.

3.4 Vjerodostojnost podrijetla i cjelovitost sadržaja računa tijekom prijenosa

Vjerodostojnost podrijetla i cjelovitost sadržaja računa u elektroničkom obliku tijekom prijenosa osigurava se korištenjem jedne od sljedećih metoda:

- sigurni protokoli u slučaju prijenosa javnom mrežom,
- zatvorena EDI mreža.

Primatelj računa EDI metodom može biti bilo koja osoba koja ima mogućnost povezivanja i primanja računa u svoj informacijski sustav.

Slanje računa EDI metodom podrazumijeva da se račun šalje iz informacijskog sustava izdavatelja u informacijski sustav primatelja računa potpuno automatiziranim procesom razmjene podataka putem zaštićenog komunikacijskog kanala uz sigurne protokole između dva informacijska sustava, prema uvjetima koji su utvrđeni ugovorom između strana koje razmjenjuju e-račune, čime se dodatno jamči sigurnost sustava i vjerodostojnost podataka. U prethodno navedenom dokumentu Ministarstva financija – Porezne uprave razmjena podataka protokolom AS2 potvrđuje se kao porezno prihvatljiv ili siguran postupak razmjene računa ako su zadovoljeni svi gore navedeni uvjeti. To ne znači da je to jedini prihvatljiv odnosno siguran postupak. Mogu se, na primjer, koristiti i protokoli kao što su SFTP, HTTPS, AS3, AS4, FTPS, ebMS. Izdavatelj i primatelj mogu razmjenjivati račune u elektroničkom obliku izravno međusobno ili putem jednog ili više informacijskih posrednika.

Važno je naglasiti da broj informacijskih posrednika ne utječe na prihvatljivost postupka, sve dok između izdavatelja i primatelja računa u elektroničkom obliku postoji odnos jasno definiran ugovorom. Ako se računi razmjenjuju preko informacijskih posrednika, izdavatelj i primatelj trebaju s njima sklopiti odgovarajuće ugovore.

Izdavatelj i primatelj računa mogu imati svaki svog, ali i istog informacijskog posrednika. U ugovoru s informacijskim posrednikom treba utvrditi pojedinosti vezane uz konverziju formata, čuvanje, vlasništvo i dostupnost podataka i revizijskih tragova (logovi).

U prilogu ovim Smjernicama nalazi se primjer ugovora s informacijskim posrednikom.

3.5 Čitljivost računa u elektroničkom obliku

Čitljivost računa u elektroničkom obliku osigurava se prikazom na zaslonu računala ili u formatu za ispis, u obliku koji je ljudima pogodan za čitanje i koji prikazuje propisani sadržaj računa.

U tom smislu, račun u elektroničkom obliku mora biti čitljiv sve do kraja razdoblja za pohranu računa. Račun mora biti izrađen tako da su svi podaci o PDV-u iskazani na računu jasno čitljivi, na papiru ili na ekranu. Kod računa u elektroničkom obliku ovaj će se uvjet smatrati

¹⁵ Članak 161. stavak 10. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost

ispunjenim ako se račun može, na zahtjev, predočiti u razumnom roku i bez odlaganja i nakon postupka konverzije u obliku pogodnom za čitanje, na ekranu ili ispisano na papiru. Kako bi se do kraja razdoblja za pohranu računa osigurala čitljivost treba biti dostupan primjeren i pouzdan program za prikaz formata računa u elektroničkom obliku.

Čitljivost računa u elektroničkom obliku od trenutka izdavanja do kraja razdoblja za pohranu računa može se osigurati na bilo koji način, ali napredni elektronički potpis i EDI sami po sebi nisu dovoljna potvrda čitljivosti.¹⁶

EDI poruke i druge slične strukturirane poruke ne smatraju se pogodnima za ljudsko čitanje. Treba biti moguće provjeriti odgovaraju li prikazani podaci podacima iz računa u elektroničkom obliku. To se može postići definicijom ili pojašnjenjem pravila za prikaz podataka računa u elektroničkom obliku. Ovakva pravila trebaju biti raspoloživa za svaku verziju strukture računa u elektroničkom obliku.

Primjer prikaza računa pogodnog za ljudsko čitanje je PDF format.

3.6 Vrijeme i adresa otpreme odnosno primitka računa u elektroničkom obliku

Za račune izdane u elektroničkom obliku, sudionici procesa moraju čuvati:

- Izdavatelj računa u elektroničkom obliku – podatke o vremenu slanja računa i povratnu informaciju o zaprimanju računa od primatelja. Primatelj računa u elektroničkom obliku može biti informacijski posrednik za krajnjeg korisnika ili krajnji korisnik računa u elektroničkom obliku (kupac roba ili usluga),
- Primatelj računa u elektroničkom obliku (kupac roba ili usluga) – podatke o vremenu zaprimanja računa u elektroničkom obliku,
- Informacijski posrednik - podatke o vremenu zaprimanja računa u elektroničkom obliku od izdavatelja ili drugog informacijskog posrednika te podatke o vremenu slanja računa primatelju ili drugom informacijskom posredniku te informaciju o zaprimanju od primatelja.

3.7 Obvezni elementi računa u elektroničkom obliku

Računi u elektroničkom obliku, kao i računi na papiru, moraju sadržavati sve obvezne elemente računa propisane člankom 79 . stavak 1. Zakona o porezu na dodanu vrijednost:

Račun mora sadržavati slijedeće podatke:

1. broj računa i datum izdavanja,
2. ime i prezime (naziv), adresu, osobni identifikacijski broj ili PDV identifikacijski broj poreznog obveznika koji je isporučio dobra ili obavio usluge (prodavatelja),

¹⁶ Članak 161. stavak 5. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost

3. ime i prezime (naziv), adresu, osobni identifikacijski broj ili PDV identifikacijski broj poreznog obveznika kome su isporučena dobra ili obavljene usluge (kupca),
4. količinu i uobičajeni trgovački naziv isporučenih dobara te vrstu i količinu obavljenih usluga,
5. datum isporuke dobara ili obavljenih usluga ili datum primitka predujma u računu za predujam, ako se taj datum može odrediti i ako se razlikuje od datuma izdavanja računa,
6. jediničnu cijenu bez PDV-a odnosno iznos naknade za isporučena dobra ili obavljene usluge, razvrstane po stopi PDV-a,
7. popuste ili rabate ako nisu uključeni u jediničnu cijenu,
8. stopu PDV-a,
9. iznos PDV-a razvrstan po stopi PDV-a, osim ako se primjenjuje posebni postupak za koji je u smislu ovoga Zakona taj podatak isključen,
10. zbrojni iznos naknade i PDV-a.

Porezni obveznik također navodi i druge potrebne napomene ovisno o posebnim postupcima oporezivanja. Porezni obveznik obavezan je u računu iskazivati osobni identifikacijski broj. Za transakcije unutar Europske unije porezni obveznik obavezan je u računu iskazati PDV identifikacijski broj.¹⁷

Porezni obveznik koji obavlja oslobođene isporuke dobara ili usluga mora se u računu pozvati na odredbe ovoga Zakona kojim je to oslobođenje propisano, odnosno na odredbe o trostranim poslovima Zakona o porezu na dodanu vrijednost ili odgovarajuću odredbu Direktive Vijeća 2006/112/EU-a ili navesti napomenu koja upućuje na oslobođenje. U tim slučajevima u računu se iskazuje samo zbrojni iznos naknade.¹⁸

3.8 Pohrana i čuvanje računa u elektroničkom obliku

1. Isporučitelj i primatelj računa u elektroničkom obliku trebaju čuvati račun u elektroničkom obliku do isteka zakonom ili temeljem zakona propisanoga roka. Porezni obveznici moraju izdati i primljene račune u elektroničkom obliku i ostalu dokumentaciju bitnu za utvrđivanje i plaćanje PDV-a čuvati u rokovima propisanim Općim poreznim zakonom.¹⁹ Općim poreznim zakonom propisano je da se računi čuvaju deset godina od početka tijeka zastare ako posebnim propisom nisu propisani dulji rokovi. Prema važećim propisima (članak 7. Zakona o računovodstvu), račun se čuva 11 godina po isteku poslovne godine na koju se odnose poslovne knjige u koje je unesen i za koju se podnose godišnji financijski izvještaji. Ovaj se rok odnosi i na dokumentaciju i revizijske tragove koji se prema ovim Smjernicama koriste za provjeru vjerodostojnosti i integriteta računa. S

¹⁷ Članak 79 . stavak 2. Zakona o porezu na dodanu vrijednost

¹⁸ Članak 79 . stavak 3. Zakona o porezu na dodanu vrijednost

¹⁹ Članak 82. Zakona o porezu na dodanu vrijednost

obzirom na rokove propisane ovim Zakonima, dokumentacija se treba čuvati 11 godina.

2. Pohrana i čuvanje računa u elektroničkom obliku mogu se povjeriti drugoj osobi (informacijskom posredniku, pružatelju usluga e-arhiviranja i sl.) s kojom se sklapa ugovor kojim se uređuju međusobne obveze i odgovornosti. Ovakvim ugovorom ne može se prenijeti odgovornost za postupanje suprotno odredbama zakona i drugih propisa.
3. Račun u elektroničkom obliku čuva se u obliku u kojem je izdan, odnosno zaprimljen. Zahtjevi propisa o čuvanju u izvornom obliku odnose se na propisani sadržaj računa, a ne i na format podataka. Promjena formata treba biti dokumentirana.
4. Tijekom cijelog razdoblja čuvanja računa treba omogućiti provjeru povezanosti računa sa stvarnom isporukom uvidom u dokumentaciju o isporuci (narudžbe, potvrde o isporuci i sl.) i zapise o obradi i knjiženju računa. Ovi dokumenti i zapisi mogu biti elektronički ili na papiru te se mogu nalaziti u istom ili drugom informacijskom sustavu. Porezni obveznik mora u pisanom obliku utvrditi na koji način omogućuje provjeru povezanosti računa u elektroničkom obliku sa stvarnom isporukom.
5. Tijekom cijelog razdoblja čuvanja treba osigurati autentičnost izvora računa. Izdavatelj ovom zahtjevu može udovoljavati tako da evidentira račune u svom računovodstvenom sustavu i osigura da se ovaj upis ne briše i ne mijenja barem do isteka roka u kojem je potrebno čuvati račun. Ako račun izdaje treća strana, potreban je i dokaz (ugovor) koji povezuje isporučitelja i izdavatelja računa i pruža jamstvo da izdavatelj ima pravo izdati račun za i u ime isporučitelja. Dovoljno jamstvo u pogledu identiteta isporučitelja kupac osigurava dokumentacijom o isporuci, odnosno mogućnošću naknadne provjere isporuke.
6. Dok god se čuva račun proslijeđen EDI metodom, treba čuvati i pripadajuće EDI poruke u kronološkom slijedu.
7. Osoba koja čuva račune u elektroničkom obliku treba definirati i biti u stanju pokazati da primjenjuje određenu metodu ili metode za očuvanje cjelovitosti, nepromjenljivosti i čitljivosti računa. Primjerenim metodama smatraju se, npr:
 - pohrana na način ili na mediju koji onemogućuje izmjenu podataka (primjer: CAS Content Addressable Storage),
 - pohrana uz metodu koja omogućuje naknadnu provjeru cjelovitosti podataka (primjer: razne metode koje uz pomoć kontrolnog broja omogućuju provjeru cjelovitosti podataka),
 - revizijski trag promjena podataka,
 - pohrana u sustavu koji svojim pravilima i dokumentacijom o promjenama zapisa pruža razumno jamstvo za nepromjenljivost podataka (primjer: arhivski sustav).

8. Pomoću identifikacijskih podataka pohranjenog računa treba biti moguće pristupiti podacima o datumu i vremenu, izvoru (npr. sustav iz kojeg je račun zaprimljen u arhiv) i načinu (npr. prijem EDI poruke od informacijskog posrednika) njegova zaprimanja u informacijski sustav u koji je pohranjen.
9. Informacijski sustav kojim se pristupa računima u elektroničkom obliku mora biti u stanju prikazati račun u lako čitljivom, preglednom i jasnom obliku. To može biti obrazac prikaza računa na zaslonu računala i/ili format za ispis.
10. Radnje koje bilježi kao revizijski trag, sustav koji upravlja pohranjenim računima treba bilježiti na način koji osigurava pouzdanost podataka o vremenu i redosljedu izvršenja radnji (npr. koristeći vremenski žig ili sinkronizacijom s izvorom točnog vremena i primjenom pravila koja osiguravaju ove podatke od naknadnih izmjena).

4. ZAKLJUČAK

Korištenje računa u elektroničkom obliku doprinosi kvalitetnijem poslovanju te tako donosi niz komparativnih prednosti gospodarstvenicima koji ga koriste, ali i povećanju konkurentnosti cjelokupne ekonomije kroz prihvaćanje i redovno usklađivanje poslovanja s razvojem i primjenom novih tehnologija.

Ministarstvo gospodarstva prepoznalo je važnost prihvaćanja i korištenja računa u elektroničkom obliku, a osobito redovitog usklađivanja zakonskih odredbi s razvojem tehnologije i trendovima u poslovanju te je u nastojanju da potakne razmjenu računa u elektroničkom obliku u većem obujmu pokrenulo projekt izrade smjernica za postupanje prilikom razmjene računa u elektroničkom obliku.

„Smjernice za postupanje prilikom razmjene računa u elektroničkom obliku primjenom EDI metode“ (u daljnjem tekstu: Smjernice) izrađene su naročito za primjenu EDI metode za razmjenu računa u elektroničkom obliku u redovnom poslovanju trgovačkih lanaca (*Retail Supply Chains*) i sa njima povezanih industrija koje primjenjuju ovu metodu, ali se naravno može primjeniti i u svim drugim sektorima koji EDI metodu smatraju primjenjivom u svom poslovanju.

Smjernice su izrađene na temelju najnovijih EU direktiva i važećih zakona te podzakonskih akata, kroz suradnju predstavnika gospodarskog sektora koji primjenjuju EDI metodu te predstavnika tijela državne uprave, s ciljem izrade modela razmjene računa u elektroničkom obliku putem EDI metode koji će ispunjavati osnovne zahtjeve za osiguravanjem vjerodostojnosti podrijetla, cjelovitosti sadržaja i čitljivosti računa, a istovremeno omogućavati korištenje svih prednosti moderne tehnologije.

U Smjernicama je dodatno pojašnjeno tumačenje niza zakonskih odredbi, sa primjerima u primjeni te je osobito pojašnjena i navedena problematika dokazivanja vjerodostojnosti tijekom pohrane računa u elektroničkom obliku.

Prilikom primjene EDI metode za razmjenu računa u elektroničkom obliku osobito je potrebno uzeti u obzir slijedeće:

1. Kako bi se račun smatrao računom u elektroničkom obliku treba biti izdan, ali i zaprimljen u bilo kojem elektroničkom formatu.
2. Računi u elektroničkom obliku mogu biti poslani u jednom formatu, a zatim konvertirani i zaprimljeni u nekom drugom formatu uz uvjet da se ne mijenja sadržaj računa.
3. Obvezni elementi računa u elektroničkom obliku moraju biti sukladni nacionalnim zakonima i pravilnicima, a cjelovitost sadržaja zajamčena tako da tehnologija i postupci koji se koriste ne utječu na promjenu propisanog sadržaja računa.
4. Između stranaka koje razmjenjuju račun u elektroničkom obliku mora biti sklopljen EDI ugovor u pismenom obliku, čiji sastavni dio je tehnički aneks.
5. Mora postojati izričito očitovana volja odnosno suglasnost za prihvaćanje računa u elektroničkom obliku.

6. Na računu u elektroničkom obliku treba istaknuti ime i prezime ili neku drugu prepoznatljivu oznaku osobe ovlaštene za izdavanje knjigovodstvene isprave.
7. Izdavatelj računa u elektroničkom obliku internom odlukom određuje osobe ovlaštene za izdavanje računa te način na koji će se one označavati na računa u elektroničkom obliku.
8. U razmjeni računa u elektroničkom obliku trebaju se koristiti sigurni protokoli za razmjenu podataka i poruka.
9. Potrebno je osigurati i pohranjivati potvrde slanja i potvrde o zaprimanju dokumenata i računa u elektroničkom obliku.
10. Dokumenti se pohranjuju u trenutku pošiljanja i zaprimanja računa.
11. Vjerodostojnost podrijetla, cjelovitost sadržaja i čitljivost računa mora se osigurati od trenutka izdavanja do kraja razdoblja za pohranu računa.
12. Vjerodostojnost omogućuje nedvojbeno utvrđivanje identiteta izdavatelja računa, cjelovitost sadržaja računa odnosi se na zahtjev da sadržaj računa nije izmijenjen tijekom razmjene i pohrane, dok se čitljivost osigurava omogućavanjem prikaza na zaslonu računala ili na papiru u obliku koji je ljudima pogodan za čitanje

Računi u elektroničkom obliku ispostavljeni EDI metodom sukladno važećim zakonskim i podzakonskim propisima i zahtjevima navedenim u „Smjernicama za postupanje prilikom razmjene računa u elektroničkom obliku primjenom EDI metode“ ne moraju biti potpisani naprednim elektroničkim potpisom.

Ministarstvo gospodarstva uz druga tijela državne uprave u čijoj se nadležnosti nalazi elektroničko poslovanje redovito provodi usklađivanje svih pripadajućih zakonskih i podzakonskih akata sa direktivama EU i naputcima savjetodavnih tijela i stručnjaka kako bi se omogućio razvoj i primjena najnovije tehnologije, te pozivamo gospodarstvenike na redovito praćenje i uskladu poslovanja sa promjenama zakonskih i podzakonskih propisa.

Primjena naputaka iskazanih u ovim „Smjernicama za postupanje prilikom razmjene računa u elektroničkom obliku primjenom EDI metode“ gospodarstvenicima omogućava izdavanje i razmjenu računa u elektroničkom obliku bez potrebe za paralelnim izdavanjem računa u papirnatom obliku radi osiguravanja pravne sigurnosti čime se omogućava njihova konkurentnost i ravnopravno sudjelovanje u razmjeni računa u elektroničkom obliku na jedinstvenom europskom tržištu.

5. POJMOVNIK

- **Arhiviranje** - poslovni proces i pripadajući informacijski sustav(i) koji korisnicima omogućuju da pohrane račune u elektroničkom obliku, pridružene dokumente i/ili revizijske tragove, dok god je to potrebno sukladno odgovarajućem zakonodavstvu, da ih potom pronađu i pregledaju ili da ih obrade u određene poslovne svrhe ili radi sukladnosti s propisima
- **AS2** (*Aplicability Statement 2*) – protokol koji omogućava sigurnu i pouzdanu razmjenu poslovnih podataka putem Interneta. AS2 protokol temelji se na korištenju HTTP i S/MIME protokola, a njegove glavne značajke su:
 - AS2 poruka se šalje preko HTTP ili HTTPS protokola
 - Poruka može biti digitalno potpisana
 - Poruka može biti kriptirana
 - Za svaku poruku se može tražiti potvrda primitka, tzv. MDN (*Message Disposition Notification*)

Referenca na detaljnu specifikaciju AS2 protokola: <http://www.ietf.org/rfc/rfc4130.txt>.

- **AS3** (*Aplicability Statement 3*) – protokol za razmjenu poslovnih podataka putem Interneta koji se temelji na FTP (*File Transfer Protocol*) protokolu (<http://www.ietf.org/rfc/rfc4823.txt>)
- **AS4** (*Aplicability Statement 4*) - protokol za razmjenu poslovnih podataka putem Interneta koji se temelji na korištenju Web Service-a. AS4 je implementacija specifikacije OASIS ebMS v3 (https://www.oasis-open.org/committees/download.php/24618/ebms_core-3.0-spec-cs-02.pdf)
- **ebMS** (*electronic business XML Messaging Service*) - dio ebXML standarda koji definira siguran i pouzdan mehanizam razmjene poslovnih dokumenata neovisno o korištenom komunikacijskom protokolu. Komunikacijski protokoli koji se najčešće koriste u kombinaciji s ebMS mehanizmom su: SOAP, HTTP, SMTP. (<http://www.ebxml.org/specs/ebMS2.pdf>)
- **EDI poruka** - utvrđeni strukturiran niz podataka u elektroničkoj razmjeni podataka (EDI) koji počinje zaglavljem (*Message header*), a završava začeljem (*Message trailer*) poruke. Podaci vezani uz tehnički prijenos poruke mrežom (ovisni o vrsti mreže i korištenome mrežnom protokolu) nisu dio EDI poruke.
- **FTPS** - proširenje široko korištenog protokola za prijenos datoteka FTP (*File Transfer Protocol*) koja omogućava enkriptiranu vezu korištenjem SSL/TLS (*Secure Socket Layer/Transport Layer Security*) protokola (<http://tools.ietf.org/html/rfc4217>)
- **HTTPS** (*HyperText Transfer Protocol Secure*) - internetski protokol nastao kao kombinacija HTTP protokola (*HyperText Transfer Protocol*) sa SSL/TLS (*Secure*

Socket Layer/Transport Layer Security) protokolom. HTTPS omogućava enkriptiranu komunikaciju i sigurnu identifikaciju poslužitelja. (<http://tools.ietf.org/html/rfc2818>)

- **Informacijski posrednik** – fizička ili pravna osoba koja u ime drugih obavlja otpremu, prijem i prijenos računa u elektroničkom obliku
- **Isporučitelj** – isporučitelj robe i usluga za koje se izdaje račun u elektroničkom obliku
- **Izdavatelj** – isporučitelj ili druga osoba koja za isporučitelja izdaje račun u elektroničkom obliku za isporučene robe ili usluge
- **Konverzija** – promjena formata i/ili dijela sadržaja računa u elektroničkom obliku (npr. pretvorba XML datoteke prema UBL normi u XML datoteku prema OAGIS normi ili u TXT datoteku prema UN/EDIFACT normi). Prilikom konverzije ne smije doći do promjene značenja podataka i obaveznih elemenata računa u elektroničkom obliku.
- **Pošiljatelj** – izdavatelj ili druga osoba koja ima mogućnost slanja računa u elektroničkom obliku za izdavatelja iz svog informacijskog sustava u informacijski sustav primatelja računa ili informacijskih posrednika
- **Primatelj** – osoba kojoj je račun ispostavljen i koja ga zaprima u svoj informacijski sustav, uz danu suglasnost za zaprimanje računa u elektroničkom obliku
- **Pružatelj usluga e-arhiviranja** - osoba koja po ovlaštenju druge osobe za nju skrbi za pohranu, očuvanje integriteta, dostupnost i čitljivost računa u elektroničkom obliku, pridruženih dokumenata i/ili revizijskih tragova
- **Revizijski trag** – informacije ili podaci, u bilo kojem obliku (npr. dokumenti ili zapisi o radnjama koje su obavljene tijekom procesa, dnevnik događaja, snimak i dr.) koji omogućuju revizoru da provjeri tijek postupka i utvrdi je li postupak proveden u skladu s prethodno utvrđenim pravilima i očekivanjima
- **SFTP** (*SSH File Transfer Protocol*, također i *Secure File Transfer Protocol*) - komunikacijski protokol koji omogućava siguran pristup, upravljanje i prijenos datoteka preko Interneta. Nastao je kao ekstenzija SSH (*Secure Shell*) protokola kojem je dodana mogućnost prijenosa datoteka. (<http://tools.ietf.org/html/rfc4251>)

6. PRILOZI

1. Primjer sporazuma o elektroničkoj razmjeni podataka
2. Primjer ugovora s informacijskim posrednikom
3. Primjer ugovora s pružateljima usluga arhiviranja
4. Mišljenje Ministarstva financija - Porezne uprave

U vezi izdavanja računa u elektroničkom obliku, a na temelju Zakona o porezu na dodanu vrijednost (Narodne novine od broja 47/95 do 22/12) i Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost (Narodne novine od broja 149/09 do 64/12) te očitovanja Ministarstva gospodarstva, Uprave za trgovinu i unutarnje tržište KLASA: 410-01/10-01/07, URBROJ: 526-05-05/1-12-12 od 26. lipnja 2012. godine, Ministarstvo financija – Porezna uprava je dana 19. prosinca 2012. na internetskim stranicama objavila usuglašene odgovore na pristigla pitanja u vezi izdavanja računa u elektroničkom obliku koji se mogu primijeniti u dijelu u kojemu novi Zakon o porezu na dodanu vrijednost (NN 73/13) nije promijenjen.

Odgovori su objavljeni na poveznici:

<http://www.porezna-uprava.hr/Lists/Vijesti/Vijest.aspx?ID=432&RootFolder=%2FLists%2FVijesti&Source=http%3A%2F%2Fwww%2Eporezna%2Duprava%2Ehr%2FStranice%2FArhiva%2Dvijesti%2D2012%2Easpx>